

TJ Klune

Vertaald door Anneke Bok

'VOLT

Uitgeverij Volt · Amsterdam

Opmerking van de auteur

Dit verhaal is een verkenning van liefde en verdriet aan het eind van de wereld.

Er komen gesprekken in voor over verschillende manieren van doodgaan, waaronder zelfdoding.

Dat kan confronterend zijn.

HOOFDSTUK 1

Don zette de televisie uit. Hij was de hele ochtend in de tuin bezig geweest, waar het ergerlijke onkruid de grond uitschoot. Al die lenteregen ook, dacht hij. En waarvoor?

Rodney, zijn man, zat een stukje verderop in zijn luie stoel. Hij was achtenzeventig, een knorrige, rustige man, die vooral zijn borstelige wenkbrauwen liet spreken. Ze waren al veertig jaar samen, en Don wist wat er in hem omging zonder dat Rodney een woord behoefde te zeggen.

‘Ik weet het,’ zei Don. ‘Het is tijd.’

Rodney bromde wat, boog zich naar voren in zijn stoel en zette zijn handen op zijn knieën. Hij had last van zijn rug, maar daar praatte hij niet over. Hoefde ook niet, want Don wist het toch wel. Natuurlijk wist hij dat. Hij wist alles van Rodney. Rodney keek naar Don, en zijn blik verzachtte. ‘Gaat het wel?’

‘Nee, niet echt eigenlijk.’

Rodney knikte en stond op uit zijn luie stoel; hij kreunde terwijl hij dat deed, en zijn knieën kraakten. ‘Blijf maar zitten,’ zei hij.

Dat deed Don en hij staarde voor zich uit. Hij wist niet hoe hij zich moest voelen. Bang? Ja, zeker. Boos? Misschien wel, aangewakkerd door een stemmetje in hem dat zei: dit is toch niet eerlijk?

Maar gek genoeg voelde Don zich vooral opgelucht. Niet omdat de hele wereld over pakweg dertig dagen zou verdwijnen. Nee, hij was niet zo iemand die genoot van andermans ellende.

Hij voelde zich opgelucht omdat hij nu wist hoe het zou eindigen.

Ouder worden betekende dat hij het nu, op zijn tweeënzeventigste, aflegde tegen de klok, en zijn gedachten dwaalden soms af naar donkere hoekjes: zou het de dikke darm zijn? Of het hart? Of een gesprongen adertje in de hersenen waardoor je dood neerviel?

Het menselijk lichaam was een wonder dat niet voor de eeuwigheid bestemd was. Hij voelde het aan de stijfheid van zijn gewrichten. 's Ochtends verkeerd uitgerekt? Dat betekende een week lang ongemak. Een bloedtest laten doen? O jee, wat zou daaruit tevoorschijn komen?

Maar nu. Nu was het anders. Nu was het raadsel van de dood – wanneer, hoe en waarom – voor iedereen opgelost.

Rodney kwam terug. Don wist niet hoelang hij was weggeweest. Hij had een klein eikenhouten kistje bij zich, glanzend gepoetst en met een koperen slotje aan de voorkant. Het was niet groot en ook niet zwaar, ongeveer het formaat van een sieradenkistje, maar Rodney ging er toch voorzichtig mee om.

‘Als we dit gaan doen, moeten we het nu doen,’ zei hij.

Don keek naar de grond. ‘Ja, ik weet het. Alleen... Ergens heb je toch het idee dat er nog tijd zat is.’

‘We hebben voldoende tijd,’ zei Rodney. ‘Dat is het belangrijkste.’

Don keek uit het raam. Er waren wolken in de lucht, ijle wolken die zich uitstrekten boven een groen bos. De zon scheen. De vogels zongen. En als de mensen met verstand van dergelijke dingen gelijk hadden, zou dat allemaal binnen een maand verdwenen zijn. Dan zou de aardbol uit elkaar barsten, waarna brokken gesteente de oneindigheid in zouden worden gezogen, of hij zou steeds verder worden uitgerekt totdat de hele wereld één lange, dunne sliert was, ongeschikt om leven in stand te houden.

De oorzaak? Een zwervend zwart gat. Een kans van één op een biljoen, was hun ademloos verteld. Er bestond een kans van één

op een biljoen dat een zwart gat zijn weg zou vinden naar ons hoekje van het universum. Een astronomisch kleine kans, maar nu toch de realiteit.

Dat nieuws had uiteraard tot chaos geleid. In de meeste dorpen en steden waren militaire voertuigen op straat. Plunderingen, rellen, het in brand steken van auto's, gebouwen en mensen: het was allemaal al voorgekomen. Ze waren nu al bijna een jaar op de hoogte van het zwarte gat, maar in die eerste dagen stond er meer wel in brand dan niet. Een in het nauw gedreven dier kan gevaarlijk worden. Mensen waren dieren, en levensgevaarlijke dieren bovendien.

Dat was het afgelopen jaar wel duidelijk geworden. In Arizona had een groep mensen zich met benzine overgoten. Terwijl een geschokte menigte toekeek, ontstak iemand een aansteker, en ging de groep in vlammen en rook op, allemaal om de wereld op hun eigen voorwaarden achter zich te kunnen laten. In Nebraska hadden vierendertig mensen geprobeerd het parlamentsgebouw te bezetten, maar tien van hen werden neergeschoten voordat ze binnen konden komen. Zes van hen bezweken aan hun verwondingen. In Parijs waren de straten volgestroomd met enorme menigten, en er werden winkelruiten vernield, waarna mensen alles plunderden wat los en vast zat. In Kaapstad waren honderden mensen de oceaan in gelopen en verdronken. Sommige mensen hadden kinderen aan de hand en andere hadden de ouderen geholpen. In Chengdu waren tientallen mensen van het dak van wolkenkrabbers gesprongen, terwijl andere met een lege blik toekeken en op hun beurt wachtten. In Denemarken had een zelfbenoemde profeet verkondigd dat de hemel zich zou openen voor de uitverkorenen, die zouden opstijgen naar de eeuwige glorie voordat de planeet vernietigd werd. Hij trok een publiek van duizenden mensen, en zijn stem schalde over het stampvolle terrein. Tijdens een van zijn preken werd hij doodgestoken door een vrouw die huilde terwijl ze hem keer op keer stak met een mes. Niemand probeerde haar tegen te houden,

totdat het te laat was. De profeet stikte in zijn eigen bloed. De al wat oudere vrouw, die schreeuwde en gilde, verzette zich niet toen de menigte zich op haar stortte.

‘We gaan het voorzichtig aanpakken,’ zei Don terwijl hij zijn blik weer liet rusten op het kistje dat Rodney vasthield. ‘We nemen secundaire wegen en vermijden de hoofdwegen.’

‘Wanneer?’ vroeg Rodney.

‘Morgen.’

En dat was dat.

Toen ze tien jaar geleden met pensioen waren gegaan, was dat onverwacht. Ze waren allebei van plan geweest nog een paar jaar te blijven werken, maar het leven had anders besloten, en toen werden ze allebei een onverwachte kant opgestuurd. Rodney had voor de overheid gewerkt in een ondankbare functie waarin hij eindeloze rapporten moest opstellen over elke futiliteit die de overheid maar kon bedenken. Don was manager van een fysiotherapiepraktijk geweest, en dat bijna vijftien jaar lang. En toen... tja. Toen kwam er ineens een eind aan, het soort eind dat ze allebei zowel hadden verwacht als gevreesd. Abrupt afgekapt, alsof er zonder overleg een ledemaat was geamputeerd.

Na zeven maanden had Rodney een camper gekocht.

Don was daar niet blij mee geweest.

Hun vrienden, allemaal ouder dan zij, hadden enthousiast gereageerd. Het leven in een camper was van een totaal andere orde, zeiden ze. Sterker nog, een eigen camper kopen was een van de beste besluiten die ze ooit hadden genomen. Een hotelkamer op wielen! Natuurlijk moest je een plek zoeken waar je de nacht kon doorbrengen – vermijd als het even kan het parkeerterrein van een Walmart – maar er waren zat plekken die geknipt waren voor een camper. Echt hoor, duizenden gepensioneerden hadden hetzelfde gedaan en er geen spijt van gekregen.

Ja, het zou heus allemaal fantastisch worden, afgezien van het feit dat de camper een lelijk, gedeukt barrel was: oud en met

roest rond de wielkasten. Wit, met een brede vuilbruine streep langs de zijkanten. Niet zo'n veel te dure camper die eruitzag en reed als een bus. Nee, deze leek meer op een camper die op een oude pick-uptruck was gezet. Maar het ergste waren de afschuwelijke bruin met roze stoffen jaloezieën die in het slaapkamertje hingen. Daar was Don bepaald geen fan van.

Het mocht een klein wonder heten: de camper reed, en de uitlaat braakte dikke zwarte rook uit. Hij was geregistreerd, had (net aan) de keuring doorstaan en slurpte benzine alsof het niets kostte. Maar Rodney had er een zwak voor en zei dat ze eropuit konden gaan om bezienswaardigheden te bekijken en nieuwe mensen te ontmoeten, iets waar ze niet eerder tijd voor hadden gehad. Don had zichzelf nooit echt als een campermens beschouwd, maar toch zag hij het wel voor zich: lange zomerdagen met niets anders dan de rustige weg, met in de verte de ondergaande zon, en de lucht die roze, rood en oranje kleurde. Op de radio een audioboek, eentje dat hij altijd al had willen beluisteren, maar waar hij nooit aan toegekomen was.

Tijd, daar dacht hij vaak over na. Hoe eindeloos die kon zijn, en dan in een oogwenk waren er ineens jaren verstreken.

O, waar ze niet allemaal geweest waren: in Montana, waar het water van de diepe meren zo helder was dat de bodem binnen handbereik leek. In Arizona, waar ze in de verzengende hitte bij de Grand Canyon met de rode rotsen hadden gestaan. In Georgia voor de Appalachian Trail, waar ze bijna vijftien kilometer hadden gelopen voordat ze het voor gezien hielden. In Wyoming, waar de Grand Tetons in al hun grootsheid oprezen. In Utah, het versteende bos, met rotsen in onbeschrijflijke kleurschakeringen. In Tennessee en de Great Smoky Mountains, in een poging de top van Mount Le Conte te bereiken.

Jaren waarin ze gereisd hadden, jaren van doen wat er gedaan moest worden. En nu, eindelijk, de reis die ze hadden uitgesteld omdat die de afstand écht zou maken, iets wat ze lang hadden vermeden. Ze hadden geen andere keus.

Het kostte meer tijd dan verwacht om de camper in te ruimen. Ze moesten een heel leven aan sneuisterijen en herinneringen achterlaten, allemaal in een huis waarvan Don had gedacht dat het hun laatste zou zijn. Ruim dertig jaar geleden hadden ze het voor het eerst gezien, terwijl hun makelaar honderduit praatte over de fraaie uitstraling van de buitenkant, de originele houten vloeren en de gerenoveerde badkamers. Ze hadden er een paar dagen over nagedacht en ook andere huizen bekeken, maar dit huis had ze niet meer losgelaten. De houten gevelbekleding, de bakstenen fundering. De appelboom in de achtertuin. De bomen om het huis, en de dichtstbijzijnde bureu bijna een kilometer verderop. Uiteindelijk hadden ze het gekocht en er een thuis van gemaakt, vol vrienden, hoop en ruzies, tranen en gelach.

Rodney en Don hadden voor het huis gestaan, stevig hand in hand. Wat een schat van een man is hij toch, had Don bij zichzelf gedacht terwijl hij wat trillerig een verdwaalde traan van zijn wang veegde. Dit was moeilijker dan hij had verwacht. Hij vroeg zich af hoeveel andere mensen op dit moment hetzelfde deden als zij. Afscheid nemen van hun huis om een laatste avontuur aan te gaan voordat het allemaal voorbij zou zijn.

‘Er zijn ook lichtpuntjes,’ zei Rodney plompverloren, zoals hij altijd deed wanneer zijn emoties de overhand kregen.

‘O, ja?’

‘Ja.’

‘Hoe kom je daar nu zo bij?’

‘Dat weet ik niet precies,’ gaf Rodney toe. ‘Maar we hebben nog steeds de kans om...’ Hij maakte zijn zin niet af.

Toch begreep Don wel wat hij bedoelde. ‘Om te zeggen hoe erg je het vindt. Om er voor hem te zijn.’

Rodney keek hem niet aan. ‘Ja, inderdaad. Dat.’

Op een druilerige lentedag kwamen vrienden en bureu hen uit-zwaaien. Er werden tranen geplengd. Ze zeiden tegen elkaar dat het geen vaarwel was, dat het niet het eind was, maar eerder een

tot ziens, tot later, en de tijd vliegt toch om! Dat waren natuurlijk leugens, want hoewel niemand het uitsprak, wist iedereen dat dit de laatste keer zou zijn dat ze zo bij elkaar waren.

Tina en haar man Craig hadden een plastic bakje met muffins voor hen meegebracht. Tina zei dat het citroen-maanzaadmuffins waren. Ze zagen er halfbakken en korrelig uit.

Jim, hun bejaarde buurman die vaak over van alles en nog wat momperde tegen iedereen die het maar wilde horen, zei dat ze wel gek leken. Het was levensgevaarlijk om nu op reis te gaan. Onnozelaars, noemde hij hen, voordat hij hen gedag zwaaide en terugliep naar zijn huis.

Kort voor hun vertrek kwamen Ernest en June, een aantrekkelijk stel van midden vijftig, even langs. June hilde zachtjes, met een verfrommelde zakdoek in haar handen. Ze zei alleen: 'Zeg tegen hem... Doe hem de groeten van ons. En vaarwel.' En toen drukte ze de zakdoek tegen haar gezicht.

'Weet je dit wel zeker?' vroeg Ernest aan Rodney. 'Ik heb gehoord dat er idiote dingen gebeuren. Ik weet hoe belangrijk dit is, maar...'

'We weten het zeker,' zei Rodney simpelweg.

Maar Ernest was nog niet klaar. 'Twee oude mannen die op reis gaan. Je moet op je hoede zijn, Rodney. Er zijn mensen die zullen proberen daar misbruik van te maken.'

Rodney grinnikte. 'Nou, dat wil ik nog weleens zien dan.' Ze omhelsden elkaar en deden beloftes die ze niet konden nakomen.

Don en Rodney stonden naast elkaar op hun tuinpad en zagen hun vrienden en burens teruggaan naar huis.

Uiteindelijk zei Rodney: 'We staan onze tijd te verdienen.'

'Ja,' zei Don zachtjes.

Ze zaten in de camper en keken naar hun huis. Achter hen, veilig weggeborgen op een plank, stond het houten kistje. Don wachtte tot Rodney de camper zou starten, maar dat deed hij

niet. Hij zat met trillende handen achter het stuur.

‘Toen we dit huis voor de eerste keer gingen bekijken, dacht ik: wat mooi,’ zei Don. ‘Eigenlijk zag ik het meteen helemaal voor me. Zelfs toen al. Ons leven. Samen. Hier, op deze plek. Het zou een goed leven worden, dacht ik. Voor ons allemaal. Met Kerstmis en verjaardagen.’

‘Dat was het ook,’ zei Rodney terwijl hij het stuur zo stevig vastgreep dat zijn knokkels wit werden. ‘Een goed leven. Het best mogelijke leven.’

Nou, nee. Dat was het niet geweest; dat kon het ook niet zijn geweest. Maar als Rodney dat leugentje om bestwil nodig had om door te kunnen gaan, wilde Don hem dat niet afnemen. Niet nu. Nog niet.

‘Ja, hè?’ zei Don. ‘Ondanks alles.’

‘Ondanks alles,’ zei Rodney instemmend.

Toen ze het huis kochten, waren de borders in de tuin grotendeels kaal geweest, afgezien van een paar armetierige heggen die al god weet hoelang niet waren gesnoeid. Don was jaren bezig geweest er iets moois van te maken.

Eerst had hij de borders opnieuw aangelegd. Hij had alle aarde, het plastic zeil en kilometers aan wortels uitgegraven. Hij had nieuwe, voedingsrijke aarde gehaald. Hij had planten gepoot die zouden gaan bloeien in alle kleuren van de regenboog. Achter het huis had hij een lapje grond langs het hek aan de rechterkant afgebakend. Dat deel van de tuin had hij omgespit. Daar had hij boompjes, aardbeien, bosbessen, wortels en klimplanten neergezet, die groeiden totdat ze tegen het hek omhoogkropen.

Soms hielp Rodney hem, maar Don vond het eigenlijk heerlijk om het in zijn eentje te doen. Het was zijn ding, iets waar hij in het begin nog niet zo goed in was geweest, maar wat hij al doende had geleerd. Tuinieren vergde tijd, zei Don vaak. Je hebt er geduld voor nodig. En de bereidheid om fouten te erkennen en helemaal opnieuw te beginnen.

Planten waren volgens hem even kieskeurig als mensen kon-

den zijn, en even dramatisch. Als je een plant op de verkeerde manier snoeide, ging hij dood, alleen maar om zijn gelijk te halen.

‘Wat ga jij missen, denk je?’ vroeg hij nu aan zijn man.

Rodneys handen ontspanden zich op het stuur. ‘De ochtenden,’ zei hij uiteindelijk. ‘Als het buiten fris is. De dauwdruppels op het gras, die glinsteren als diamanten wanneer het zonlicht erop schijnt. En de ochtendnevel die tegen negenen optrekt. Dan is het stil. Heel stil. Mensen waarderen de ochtend niet, en dat heeft zo zijn redenen. We moeten opstaan om naar school te gaan. Of naar ons werk. Om naar vergaderingen en afspraken te gaan. Ik heb mijn leven lang niet geweten hoe een ochtend eruit ziet. Na mijn pensionering was het alsof ik die voor het eerst zag.’ Hij zweeg even. Toen zei hij: ‘Het zal niet meevallen.’

Don sloot even zijn ogen. ‘Nee, maar we hebben onszelf een belofte gedaan. Om er voor hem te zijn. En bovendien, hoeveel triester kan het nog worden? Eerlijk gezegd denk ik dat we het allerergste al gehad hebben, dus...’ Hij aarzelde even, maar dwong zichzelf toen om verder te gaan. ‘Ik denk echt dat we er gewoon naartoe moeten gaan om te zeggen wat ons van het hart moet. Wij samen.’

Rodney zweeg. Even later startte de camper met brullende motor, en lieten ze hun huis voor de laatste keer achter.